

govora. Naši prav stari ljudje se še spominjajo, koliko dni je vozil „parizar“ na Dunaj, in koliko neprijetnosti je imel pri tem voznik. Takratni promet v trgovskem svetu ne daje se z današnjim prometom niti primerjati. Koliko je tu nevarnosti bilo, in koliko stroškov! In kako so se stvari zopet v najnovejšem času spremenile! Danes, ko imamo brzoplove parobrode, predaleč nam je okolo Afrike se voziti, in zato smo prekrcpali sueško ožino. Z železnico smo opasali celo zemljo, predrli smo velike gore, premostili ponore in reke. Danes se nam uže ne poljubi voziti se na parobrodu s Francoske na Angleško, in zato bi radi pod morjem zemljo prerovali, da nas železni voz vozi. Človek neče, da pozná velike oddaljenosti, a zaprek na potu kakor da jih ni več. In vendar stojimo mi še le na pragu te nove prihodnosti, in najživejša fantazija ne more izmišljati, kamo še pridemo. Brzjav, to prometalo naših misli, razplel se je preko celine, preko morja po vsej širnej zemlji ter je uničil vsako daljavo. On nam dela usluge, o katerih nobeden v poprejšnjih stoletjih ni niti sanjal.

V starih časih so več potov celi kraji od lakote izumirali, in vest o takej nesreči je dospela v druge zemlje še le takrat, kedar je uže vsaka pomoč prepozna bila. Danes, kjer je v zemlji promet razvijen, ne more ob občnej lakoti ni govora biti. Če imajo tu ali tam slabo letino, žile modernega prometa brzo donesó toliko živeža, da se stanovniki lakote rešijo.

In kakovo je bilo duševno stanje človečanstva nekdej? Pred tisoč leti je bilo še malo ljudi, kateri so se mogli pohvaliti, da umejo čitati in pisati. Tudi jim ni bilo potreba. Za ljudstvo ni bilo skoro nikakih knjig, kajti o tiskarstvu še takrat ni bilo ni sledu, a prepisane knjige so bile tako redke in drage, da so si jih mogli samo bogatini nabavljati. In tako je še dolgo ostalo. Mož obsežnega znanja in naobraženja je bilo zelo malo. V 16. in 17. veku so bile sicer uže visoke šole na dobrem glasu, ali vemo, da je večina takratnih dijakov bolje ljubila pustolovstvo kakor učenje. Po vrhu je bilo znanje in naobraženje svojina samo pojedinih razredov ljudstva, dočim je ono danes vsemu narodu pristopno. Novine so se začele še le s početkom 18. veka. Več potov se je dogodilo, da so razni ljudje stvari preiskavali in iznašli, pa drug za drugega niso znali. Dandanes pa stoji človeški napredek odprt pred nami, da ga vsak čas pregledati moremo. Kar je danes nekdo izumil, v kratkem času celi svet za to vé. Kjer je včeraj kdo prenehal, tam moremo danes koj nadaljevati, in ni nam potreba začenjati zopet pri temelju, kakor so to učenjaki v poprejšnjih časih morali često delati. Prav v tem je oni silni in hitrokrili napredek v vseh vejah človeškega znanja, za katerim nam je tako težko za vrstjo slediti. Zato si moramo odbirati samo male veje znanja, da v njih delamo in da se v njih spopolnujemo. Leonardo da Vinci je mogel biti v svojem času glasovit slikar, velik fizik, umen prirodoslovec in znamenit graditelj, ali danes

ni več takih veleumov, ki bi mogli zmagovati vso množino človeškega znanja. Toli ogromen je postal človeški napredek.

Ves ta napredek je prinesel srečo in blagostanje. Življenje nam je postalo laglje, lepše in boljše. Danes ne treba človeku toliko napora, da dojde do onega, kar mu je za življenje potrebno. Danes mu stroji polje obdelavajo, hiše gradé, obleko in obutev izdelavajo. Tudi življenje je človeku sigurnejše postalo, ker je promet postal brzeji in sigurnejši, in ker je znanost našla silnih sredstev, da odstrani mnogo nadlogo, ki mu je zdravje in življenje zatirala, in pri velikih nesrečah mu z vseh strani pomoč lahko priteka. Zdraviloslovje je človeka naučilo, kako si more zdravje obvarovati, pa tudi smrti ga reši dosti potov in mu življenje pridajšuje. Življenje nam je postalo veliko lepše, ker so nam danes postale pristopne vse dražesti prirode, da jih se moremo lahko do sitega navžiti.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

XIV. Gospod zbornični svètnik Makso Krenner poroča, da je visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo naslednji načrt ministerstev notranjih stvari, trgovine, financ in poljedelstva o prometu z rudninskimi olji poslalo, da se zbornica o njem izreče:

§ 1. Za rudninska olja zmatrajo se o zmislju tega ukaza: Suroví petrolej in njega očiščeni proizvodi (petrolejski eter, gafolin, bencin, ligroin, neolin nafta, petrolejska esencija, prečiščen petrolej, snažilno olje itd.), takisto s suhim prečiščevanjem dobljena olja iz ozokserita skalnega olja, sivega ali kamenega olja (fologi, salarsko olje, bencol itd.)

§ 2. Rudninska olja (§ 1.) delé se v dva razreda.

V prvi razred spadajo tista rudninska olja, katera pri barometru 760 milimetrov izpuščajo vzplamtjive pare že tedaj, ako se ogrejejo na manj nego 22 stopinj stodelnega termometra; vsa druga spadajo v drugi razred.

§ 3. Preiskavati rudninska olja, v koliko so vzplamtjiva v zmislju § 2., treba z Ablnovim petrolejskim poskusnikom, opisanim v načrtu 1., z ozirom na propis v načrtu 2., o postopanju s poskusnikom.

Ako se preiskava vrši izpod 760 milimetrov barometra, to je tista stopinja toplote merodavna, katera se pa kot načrt 3. pridejani preračunilni tabeli pod vsakokratnim stanjem barometra ujema s stopinjo toplote, zaznamenovano v § 2.

§ 4. C. kr. merosodna komisija pooblaščuje se, da Ablnove petrolejske poskusnike in k temu pripadajoče pomožne naprave preiskuje in potrjuje ter da, ako se kaže potreba, povrjuje to preizkuševanje in potrjevanje tudi pojedinim merosodnim uradom zunaj Dunaja.

Načrt 4. obsega propis, ki ga je izdala c. kr. ustanovljena merosodna komisija o pogojih, pod katerimi se sme preiskavati Ablnov petrolejski poskusnik, potem o pogojih, pod katerimi se sme potrditi, nadalje o zaznamovanju in kolkovanju poskusnika, ki ga je potrditi, končno o dokolkovanju potrjenih petrolejskih poskusnikov.

Za preiskovanje in potrjevanje petrolejskih poskusnikov in k temu pripadajočih pomožnih naprav plačevati je pristojbine, ki jih je po načrtu 5. ustanovilo trgovinsko ministerstvo vselej za potrebni prizadejani trud.

§ 5. C. kr. ustanovljena merosodna komisija daje poučilo, kako izvrševati in nadzorovati preiskavanje rudninskih olj z Ablnovim poskusnikom in, ako je potreba, pooblastiti tudi merosodne nadzornike zunaj Dunaja.

§ 6. Organi, katerim je preiskavati vzplamtljivost rudninskih olj, morajo v to rabiti le potrjene Ablnove petrolejske poskusnike.

§ 7. Rudninska olja, dohajajoča iz inozemstva, morajo imeti potrjila od inozemskih oblastev, iz katerih se more posneti, ali dotična rudninska olja spadajo v prvi ali drugi razred v zmislu tega ukaza. Ako se to ne dá posneti iz potrjila, ali ako je sum, da se je pozneje premenila vsebina pošiljatve, ali ako v obče nima pošiljatev potrjila, potem je dopuščeno preiskavati rudninska olja,

Na pošiljatve rudninskega olja od ne več nego 50 kg. na graničnem prometu ne razstezajo se ta-le določila.

Ako se razvidi iz potrjila ali iz preiskavanja, da spada rudninsko olje med rudninska olja prvega razreda postopati je ž njim po določilih, ki so propisani za dotični razred.

Finančno ministerstvo bode naznanilo graničnem carinskim uradom, katera inozemska javna oblastva so pozvana izdajati potrjila, ki so omenjena v prvem odstavku.

§ 8. Očiščeni ali na pol očiščeni davku podvrženi petrolej (petrolej za svečavo), ki se napravlja v tuzemskih čistilnicah, preiskavati je treba v petrolejnicah finančnim organom vzplamtljivost poskusoma, ter je, ako preiskava pokaže, da spada med rudninska olja prvega razreda, postopati ž njim po določilih, ki so zanja propisana.

§ 9. Rudninska olja prvega razreda zaznamenovati je kot taka na način, kakor je določeno v naslednjih paragraffh.

§ 10. Rudninska olja, ki se nahajajo v tuzemskem prometu, imajo dati preiskavati vzplamtljivost občine, takisto organi, v to od vlade postavljeni.

Izvzeta so od preiskavanja rudninska olja prvega razreda, katera so kot taka zaznamenovana, potem za rafinovanje in za destilacijo določena rudninska olja, olja za mazanje, takisto olja, napravljena iz degeta, iz kopanega olja, ki niso porabna za svečavo.

§ 11. Napravljeni rudninska olja iz degeta, tudi destilovani surovega olja iz degeta in zemlje ni dopuščeno v zaprtih krajih in tvornice morajo biti, kolikor je treba, oddaljene od stanovališč, kar ima od slučaja do slučaja določevati obrtno oblastvo po razpravah, ki se vrše po tretjem poglavju obrtnega reda.

Prostori za destilovanje morajo biti tako vrejeni, oziroma morajo tako ležati proti prostorom za rafinerijo, da je kolikor mogoče onemogočeno prenašanje ognja iz jednih prostorov v druge.

Shrambeni prostori za sirovo olje, takisto za destilacijske proizvode, morajo se tako vrediti, da se ne zažgó niti tedaj, ako bi pogorela tvornica.

Izkušnje v tem pogledu priporočajo posebno ležo prostorov v podobi vodnjakov.

§ 12. Razpošiljati rudninska olja vsake vrste smejo se le v takem sodju in posodju, katero preprečuje, da ta olja ne izhlapé, da se ne izcedé ali da ne premezé ter da se ob nakladanju ne poškodujó.

Sodje in posodje, v katerih so rudninska olja prvega razreda, mora imeti v razločnih črkah neizbrisani napis: „ognjene varno“.

Pošiljatve rudninskih olj odpošiljajo se s posebnimi tovornimi listi, na katerih se koj razločno razvidi vsebina pošiljatve in osobito to ali ima pošiljatev rudninska olja prvega ali drugega razreda.

§ 13. Za prevoz in za ležanje rudninskih olj na železnicah merodavna so določila poslovnika za promet na železnicah kraljevin in dežel, v državnem zboru zastopanih.

§ 14. Pri odpošiljanji rudninskih olj prvega razreda z vozovi na cestah veljajo naslednja določila:

1. Vozovi smejo le korakoma voziti.
2. Vsak prevoz, ki ima več nego jeden voz, mora razven voznikov spremljati še jedna odrasla osoba.
3. Vozniki in tudi drugo spremno osebje ne sme kaditi.
4. Ako se vrši prevažanje po noči, rabiti je za razšvetjavo voz le varne svetilnice.
5. Vozov ni smeti puščati pod pokritimi prostori in treba zmeraj paziti na nje.

6. Prevažati rudninska olja prvega razreda po cesti v steklenih balonih dopuščeno je le pod tem pogojem, da se baloni obvijó s slamo, senom, z otrobi, žaganjem ali enakimi tvarinami v močnih lesenih zabojih ali posamično v solidnih košarah ali tunjah s trdnimi pokrovc in z zadostnim uvitnim gradivom.

§ 15. Za prevoz rudninskih olj prvega razreda po notranjih vodah predpisuje se naslednje:

1. Ako je na ladiji le ali pa z večine rudninsko olje prvega razreda, treba je:

a) nalagati le na mestu, od lokalnega oblastva v to določenem, ki ga mora ladja zapustiti v roku, od tega oblastva postavljenem;

b) kadar dospe v pristajališče, vselej ladjo ustaviti v primerni daljavi od drugih ladij ali od obljudenih plosopij;

c) ladjevoj mora koj, ko pride v določeno mesto, naznaniti krajnemu oblastvu, da je na ladji naloženo rudninsko olje prvega razreda, ter se izkazati s tovrnim listom, koliko je olja naloženega. Ladjo treba potem peljati na mesto, katero je v to določilo krajno oblastvo in katerega ne smé brez dovoljenja zapustiti, nadalje treba:

d) izkladati v roku, ki ga je postavilo krajno oblastvo, in na mestu, ki je v to določeno.

2. Ako so rudninska olja le mali del ladjinega tovora, treba dotične kose in sode spraviti v čisto ločenih ladjinih prostorih ali na palubi, vendar vselej ločeno od drugega tovrnega blaga, ki se lahke uname ali razpoči.

Nakladati in izkladati sme se le na takih mestih, kjer ni drugih gorljivih tvarin.

3. Na ladjah, na katerih se nahaja rudninsko olje prvega razreda, ne smeje se voziti potniki.

4. Na ladjah, katere vozijo rudninsko olje prvega razreda, takisto pri nakladanju in izkladanju ali na skladišču ne smé se zažigati ogenj, niti napravljati luč, niti se ne smé kaditi.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

I. in II. seja.

Dne 10. oktobra otvorjen je bil deželni zbor kranjski po slovesni sv. maši, katero je pel g. kanonik in poslanec Klun v stolni škofjski cerkvi. Ob 11. uri pričelo se je zborovanje s tem, da je gospod deželni predsednik baron Winkler predstavil in v obljubo vzel deželnega glavarja dr. Poklukarja s sledečim nagovorom: „Častiti gg. deželni poslanci! Vsled vis. ces. patenta z dne 22. septembra t. l., s katerim je bil sklican vis. zbor vojvodine Kranjske, ste se danes zbrali k postavnemu delovanju. Meni je zopet častna naloga, da že desetič zastopam ces. vlado. Torej srčno in prijazno pozdravljam častite gg. poslance. Najprej mi je dolžnost čast. gosp. poslanca dr. Josipa Poklukarja predstaviti kot deželnega glavarja, katerega je presvetli cesar z Najvišjim odlokom z dne 2. septembra najmilostljiveje blagovolil poklicati na to častno mesto. Sedaj bodete g. glavar v smislu § 9. deželnega reda mesto prisege slovesno obljubili Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju, da bodete zvesti in pokorni ter vestno izpolnovali svoje dolžnosti! Deželni glavar dr. Poklukar: „Obljubim“.

Deželni predsednik nadaljuje nemški: „Dalje naznanjam vis. zboru, da je z istim odlokom Nj. Veličanstvo spošt. g. poslanca barona Apfaltrerna imenovalo namestnikom dež. glavarja. Čast mi je g. namestnika de-

želnega glavarja vis. zboru predstaviti. Ako pogledam po zbornici, vidim, da se je nekoliko predrugačila. Pri zadnjih volitvah so bili namreč izvoljeni nekateri novi poslanci. Ne dvomim, da bode tudi nove gg. poslance navdajalo isto domoljubje, s katerim se je doslej odlikoval deželni zbor kranjski. Prepričan sem, da si bodo vsi gospodje prijazno podali roke ter v polni slogi svoje moči posvetili blagru dežele. V zadnjem zasedanji je to bilo, mnogo se je storilo. Upam, da bodete tudi v novem zasedanji ozirali se ne le na želje vlade, temveč tudi na želje prebivalstva, posebno po svojih volilcev. Ako bode treba v dosego tega lepega namena moje podpore, obljubujem vis. zboru, da bodem po svoji moči vse storil.“ (Živahno odobravanje.)

Deželni glavar dr. Poklukar nato nagovori deželni zbor tako: „Slavni zbor! Predno otvorim zborovanje, naj mi bode dovoljeno, da izrečem nekaj besedi do Vas, čast. gospodje.

V prvi vrsti naprosim častitega gosp. deželnega predsednika, naj tudi v prihodnje, kakor je ravno obljubil, ostane interesom naše dežele in prebivalstva tako naklonjen, kakor je bil doslej vedno. V drugi vrsti pozdravim Vas, čast. gospodje, kot zastopnike prebivalstva kranjske dežele presrčno in prosim, da se ne gledé na mogoče male razlike v osebem mišljenji vsi združiti v složno delovanje na blagor našega ljudstva in dežele. (Nadaljuje nemški.) Kakor v zadnjem zasedanji, tudi sedaj pričakujem, pozdravljajoč Vas v prvi seji novega zasedanja, da ne bodete delali razlike v svojem delovanji za blagor ljubljene naše domovine in prebivalstva, ako ravno je razlika v političnem mišljenji. Trdno upam, da bode Vaše delovanje, kakor doslej, tudi v prihodnje plodovito. Ko bi prišlo do političnih nasprotij, upam, da bodete vsi tako zmerni, kakor se more pričakovati od tako odličnih mož, ki so zbrani v tej zbornici. (Slovenski.) Le nekoliko mesecev je, kar so se vršile zadnje volitve v novi deželni zbor in pri tisti priliki so se tu in tam pokazala nasprotja med osebami, neko naravno tekmovanje, katero v obče z veseljem pozdravljam; pričakujem pa, da vsi gospodje, naj so si tudi nasproti stali v volilnih borbah, pozabijo tisto tekmovanje in ostre besede, ki so se morebiti tačas govorile ali pisale. Pričakujem, da bodo vsi gospodje na desni in levi strani visoke zbornice tekmovali v tem, kateri bode mogel več dobrega storiti v blagor naše mile domovine in naroda.

Še nekaj besedi, gospoda, dovolite mi danes. Skoraj je minolo leto, odkar je bil zadnji deželni zbor zbran. Ako pregledamo dogodke primerno kratke dobe, omeniti moram v prvi vrsti, da se je v soglasji s sklepi prejšnjega deželnega zbora tudi v središču naše dežele praznovala slavnost 40letnega vladanja našega presvetlega cesarja. Pri tej priliki se je otvoril novi muzej, ki je krščen po prestolonasledniku cesarjeviču Rudolfu. Že takrat v zadnjem zasedanji smo slišali neko neveselo vest, da se cesarjevič ne bode vdeležil slovesnosti, kakor